

education

Department of
Education
FREE STATE PROVINCE

REKENINGKUNDE

NOVEMBER 2023 – VRAESTEL 1

GRAAD 10

NASIENRIGLYN

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenaliserings word toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. Besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Tensy ander vermeld ken volpunte toe vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie).
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. As die kandidaat meer as die verwagte aantal antwoorde gee, kontroleer alle antwoorde en gee die voordeel aan die leerder. Strawwe kan toegepas word vir vreemde inskrywings as kandidate volpunte verdien vir die vraag (maks. -2 per vraag)
8. Hierdie memorandum is nie vir verspreiding in die publiek nie, omdat sekere items dalk verkeerd hanteer is. Aanpassings is gemaak a.g.v. sekere vrae.
9. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe bedrag getoon word nie. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
10. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
11. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷, wees of per memo.
12. In bewerkings, moet nie punte toeken nie vir bewerking as teller en noemer omgeruil is – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
13. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n ☐.
14. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf. Neem kennis dat een kommentaar meer as een aspek kan aanspreek
15. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 7 bladsye.

VRAAG 1

- 1.1 Kies en skryf die korrekte woord(e) uit dié wat tussen hakies gegee word. Skryf die gekose woord langs die vraagnommer neer.**

1.1.1	Tasbare bate	✓
1.1.2	Onttrekkings	✓
1.1.3	Bedryfsbates	✓
1.1.4	Debiteur	✓
1.1.5	Ekwiteit	✓

5

1.2 REKENINGKUNDIGE VERGELYKING

Nr.	Rekening gedebiteer	Rekening gekrediteer	Bates	Eienaarsbelang	Laste
1.2.1	Krediteure- kontrole✓	Toerusting✓	−600✓	0	−600✓
1.2.2	Bank✓	Verkope✓	+12 900✓	+12 900✓	0
	Koste van verkope✓	Handels- voorraad✓	−8 600✓	−8 600✓	0
1.2.3	Oninbare skuld✓	Debiteure- kontrole✓	−550✓	−550✓	0
1.2.4	Bank✓	Debiteure- kontrole✓	± 1 800 ✓✓	0	0

20

TOTALE PUNTE

25

VRAAG 2

- 2.1 Kies een begrip uit die lys wat vir elke verduideliking hier onder verskaf word. Skryf slegs die begrip langs die vraagnommer (2.1.1 - 2.1.5) in die antwoordboek neer.**

2.1.1	Omsigtigheid	✓
2.1.2	Paring	✓
2.1.3	Lopende saak	✓
2.1.4	AARP	✓
2.1.5	Wesenlikheid	✓

5

2.2.1 KAYB WINKELS

**STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE JAAR GEËINDIG
28 FEBRUARIE 2023**

Verkope (993 500 – 15 650✓ – 2 500✓)	975 350	☒ *
Koste van verkope (488 925✓ – 1 250✓)	(487 675)	☒ *
Bruto wins	487 675	☒
Ander inkomste	139 950	☒ *
Kommissie-inkomste (37 500✓ + 2 500✓)	40 000	☒ *
Korting ontvang	7 250	✓
Huurinkomste (101 100✓ – 8 400✓)	92 700	☒ *
Bruto bedryfsinkomste	627 625	☒ *
Bedryfsuitgawes	(409 656)	☒ *
Water en elektrisiteit	13 511	
Salarisse en Lone	218 100	
Advertensies (24 000✓ – 2 000✓)	22 000	☒ *
Oninbare skuld (2 447✓ + 630✓)	3 077	☒ *
Bankkoste (14 250✓ + 350✓)	14 600	☒ *
Kommunikasie uitgawes	21 222	✓
Versekering (13 200✓ + 850✓)	14 050	☒ *
Verpakkingsmateriaal (16 196✓ – 1 800✓)	14 396	☒ *
Waardevermindering (30 000✓✓ + 45 000✓✓ + 9 480✓)	84 480	☒ *
Handelsvoorraadtekort (95 670✓ + 1 250✓ – 92 700✓)	4 220	☒ *
	KVV	
Bedryfswins	217 969	☒
Rente-inkomste	6 194	☒ *
Wins voor rente-uitgawe	224 163	☒
Rente-uitgawe	(12 000)	✓
Netto wins vir die jaar	212 163	☒

✓* bewerking een deel korrek

48

2.2.2 RENTE-INKOMSTE

Rente op vaste deposito (4 125 + 375)	4 500	☒ ☒
Rente op lopende rekening (625 + 65)	690	☒ ☒
Rente op uitstaande debiteure (980 + 24)	1 004	☒ ☒
	6 194	☒ *

✓* bewerking een deel korrek

7

TOTALE PUNTE

60

VRAAG 3**CASTRO HANDELAARS****3.1 STEL DIE VOLGENDE NOTAS TOT DIE STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE OP.****3.1.1 VASTE BATES**

	TOERUSTING
Drawaarde aan die begin van die jaar	84 190 ☒
Kosprys bewerking	135 000 ☒
Opgehoopte waardevermindering	(50 810)
Bewegings:	
Toevoegings	55 000 ☒
Waardevermindering (27 000✓✓ + 2 750✓✓)	(29 750) ☒ *
Drawaarde aan die einde van die jaar	109 440 ☒
Kosprys	190 000
Opgehoopte waardevermindering	(80 560) ☒ *

✗* bewerking een deel korrek**10****3.1.2 VOORRAAD**

Handelsvoorraad (144 500✓ – 12 200✓)	132 300 ☒ *
Skryfbehoeftes voorhande	3 250 ☒
✗* bewerking een deel korrek	135 550 ☒ *

5**3.1.3 HANDEL EN ANDER ONTVANGSTE**

Handelsdebiteure	86 500
Opgelope inkomste	5 750 ☒
Vooruitbetaalde uitgawes (4 600 + 8 200)	12 800 ☒ ☒ *
✗* bewerking een deel korrek	105 050 ☒ *

4**3.1.4 KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE**

Bank	65 550 ☒
Kleinkas	250 ☒
Wisselgeld	2 500 ☒
Vaste deposito verval	85 000 ☒
✗* werking een deel korrek	153 300 ☒ *

5

3.1.5 HANDEL EN ANDER BETAALBARES

Handelskrediteure	72 200 ✓
Vooruitontvange inkomste	3 600 ✓
Opgelope uitgawes	3 720 ✓
☒ * werking een deel korrek	79 520 ☒ *

4

3.1.6 EIENAARSBELANG

Saldo aan die begin van die jaar balanserende bedrag	702 700 ☒
Addisionele kapitaalbydraes	# 50 000 ✓
Vermindering van kapitaalbydraes	# (200 000) ✓
Netto wins aan die einde van die jaar	255 500 ✓
Onttrekkings (96 000✓ + 12 200✓)	(108 200) ☒ *
Saldo aan die einde van die jaar	700 000

☒* een deel korrek

kan kombineer (150 000)✓✓

7

TOTALE PUNTE
35

VRAAG 4

- 4.1** Kies die korrekte term in Kolom A wat by die beskrywing uit KOLOM B pas. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (4.1.1 tot 4.1.4) in die ANTWOORDBOEK neer.

4.1.1	B	✓
4.1.2	A	✓
4.1.3	D	✓
4.1.4	C	✓

4

4.2 NOSI HANDELAARS

- 4.2.1** Bereken en lewer kommentaar op die winsopslagpersentasie vir 2023. Verskaf bedrae om jou antwoord te ondersteun

$$270\,000 \checkmark / 540\,000 \checkmark \times 100 = 50\% \checkmark \quad \text{een deel korrek en x met 100}$$

Kommentaar: ✓✓

- Daar was 'n toename van 40% tot 50% / by 25% / 10 persentasiepunte.
- Verkope het toegeneem van 595 000 tot R810 000 / met R215 000 / 36,1%
- Bruto wins styg van R170 000 tot R270 000 met R100 000 / 58,8%

5

- 4.2.2** Bereken die bedryfsuitgawes as 'n persentasie van verkope vir 2023. Word uitgawes doeltreffend beheer? Verskaf syfers om jou antwoord te ondersteun.

$$270\,000 - 118\,750$$

$$151\,250 \checkmark \checkmark / 810\,000 \times 100 \checkmark = 18,6\% \checkmark \quad \text{een deel korrek en x met 100}$$

Kommentaar: ✓

- Nee. Kostebeheer verswak. Verhouding styg van 12,1% tot 18,6% / by 53,7% of met 6,5 persentasiepunte.

5

- 4.2.3** Bereken en lewer kommentaar op die bedryfsverhouding vir 2023. Verskaf syfers om jou antwoord te ondersteun.

$$153\,400 \checkmark : 38\,350 \checkmark$$

$$4: 1 \checkmark \quad \text{een deel korrek}$$

Kommentaar: ✓

- Bedryfsverhouding verhoog van 3:1 tot 4:1. / met 1:1

4

4.2.4 Bereken die vuurproefverhouding vir 2023 en lewer kommentaar waarom die verhouding nie bevredigend is nie. Wat kan die gevolge vir die besigheid wees?

153 400 een punt – 125 850 een punt
OF 17 250 een punt + 10 300 een punt

27 550✓✓ : 38 350✓

0,7 : 1 ☒ een deel korrek

Kommentaar: ✓ ✓

- Vuurproefverhouding verswak/verminder/daal van 1,5:1 tot 0,7:1
- Die besigheid het te veel voorraad voorhande.
- Te veel kontant is in die voorraad belê.
- Besigheid kan kontantvloei probleme ontwikkel.

6

4.2.5 Bereken die opbrengs op gemiddelde eienaarsbelang vir 2023. Lewer kommentaar oor moet die eienaar tevrede wees met hierdie opbrengs?

$$\frac{118\,750 \checkmark}{\frac{1}{2} \checkmark (375\,000 + 370\,000) \checkmark} \times \frac{100}{1}$$

745 000 een punt / 372 500 twee punte

= 31,9 % ☒ een deel korrek

Kommentaar: ✓ ✓

- Dit verbeter van 24,5% tot 31,9% / met 30,2% of 7,4 persentasiepunte
- Hoër 31,9 die rente wat jy van finansiële instellings sal ontvang van 9,2%.

6

TOTALE PUNTE
30